

JAUNIMO, GYVENANČIO KAIMO VIETOVĖSE, VERSLUMO SKATINIMAS

Agnė PETUCHOVA, Vytauto Didžiojo universiteto Žemės ūkio akademija, Bioekonomikos plėtros fakultetas, el. paštas: agne.petuchova@stud.vdu.lt

Jan ŽUKOVSKIS, Vytauto Didžiojo universiteto Žemės ūkio akademija, Bioekonomikos plėtros fakultetas, el. paštas: jan.zukovskis@vdu.lt

Santrauka

Jaunimo verslumas – šiuo metu itin aktuali tema. Pirmiausia verslus jaunimas padeda atsirasti jauniems verslams ir taip paskatinti ekonomikos vystymąsi kaimiškose vietovėse. Jaunimas linkęs sukurti inovatyvius produktus, kurie iš esmės gali keisti kaimišką vietovės sistemas, tačiau reikia atkreipti dėmesį, kad vis dar jaunimas kaimiškose vietovėse stokoja žinių, mokymų, aktyvios mentorystės, kad pavyktų išvystyti idėjas iki galo. Tai skatina mokslininkus ir praktikus ieškoti inovatyvių mokymosi būdų, kad būtų galima perduoti sukauptas žinias ir dar labiau paskatinti jaunimą kurti proveržį kaimo vietovėse generuojantį verslą. Tyrimo objektas – jaunimo, gyvenančio kaimo vietovėse, verslumo ugdymas. Tyrimo tikslas – išanalizuoti jaunimo, gyvenančio kaimo vietovėse, verslumo skatinimo problematiką teoriniu aspektu ir suformuluoti kaimo vietovėse gyvenančio jaunimo verslumo ugdymo modelį. Atlikus teorinę analizę, sudarytas jaunimo, gyvenančio kaimo vietovėse, verslumo ugdymo modelis.

Reikšminiai žodžiai: kaimo vietovės, jaunimas, verslumas

Įvadas

Jaunimo mažas užimtumas laikomas pakankamai svarbia problema. Neturėdami darbo, jie nėra pajėgūs užsitikrinti gyvenimui reikalingų pajamų, todėl susiduria ne tik su ekonominėmis, bet ir socialinėmis, psichologinėmis problemomis, jų žinios ir turimi gebėjimai lieka nepanaudoti. Nepakankamas jaunimo užimtumo lygmuo turi neigiamą poveikį ir valstybei – didėja socialinių išmokų gavėjų skaičius, surenkama mažiau mokesčių į valstybės biudžetą (Pastore, 2018). Darbinis užimtumas ir darbo pajamos jauniems asmenims yra labai svarbūs, kadangi padeda jiems tapti aktyviais ir visaverčiais visuomenės nariais, moko savarankiškumo, padeda realizuoti save kaip asmenybę. Vienas iš pačių efektyviausių būdų, kaip didinti jaunimo užimtumą, yra jų verslumo skatinimas (Chigunta, 2017).

Verslumo skatinimas pačia plačiausia prasme gali būti traktuojamas kaip mokymasis būti versliam. Mokslinėje literatūroje vyrauja požiūris, kad žmones verslumo galima išmokyti (Chigunta, 2017, Shittu, 2017, Lamrani et al., 2017). Asmenys kurių verslumas bus skatinamas ir jų verslumo gebėjimai ugdomi, pasižymi didesniu polinkiu į verslumą, jų užimtumo lygis bus aukštesnis. Tad analizuojant išryškėja problema, kad jaunimą kaimiškose vietovėse ypatingai reikia skatinanti mokytis verslumo. Tyrimo objektas – jaunimo, gyvenančio kaimo vietovėse, verslumo ugdymas. Straipsnyje, siekiant nustatyti teorinio modelio sudedamuosius elementus, atlikta mokslinės literatūros analizė ir sintezė.

Tyrimo tikslas – išanalizuoti jaunimo, gyvenančio kaimo vietovėse, verslumo skatinimo problematiką teoriniu aspektu ir suformuluoti kaimo vietovėse gyvenančio jaunimo verslumo ugdymo modelį.

Tikslui pasiekti sprendžiami šie **uždaviniai**:

1. Išanalizuoti kaimo vietovėse gyvenančio jaunimo verslumo skatinimo problematiką;
2. Sudaryti teorinį kaimo vietovėse gyvenančio jaunimo verslumo skatinimo modelį;
3. Pateikti pasiūlymus jaunimo, gyvenančio kaimo vietovėse, verslumui skatinti.

Taikomi metodai: mokslinės literatūros analizė ir sintezė.

Rezultatai

Kaimo vietovėse gyvenantys asmenys susiduria su specifinėmis socialinėmis ir ekonominėmis problemomis, tokiomis kaip žemesnis gyventojų užimtumo lygis, mažos uždirbamos pajamos ir kt. Daugelis jaunų žmonių yra linkę migruoti iš kaimo į didesnius miestus, taip užsitikrindami sau visavertį užimtumą. Šiame darbe siekiama atsakyti į esminius probleminius klausimus, kurie susiję su kaimo vietovėse gyvenančio jaunimo verslumo skatinimu: kokie pagrindiniai kaimo vietovėse gyvenančio jaunimo verslumo gebėjimai ir kompetencijos turi būti ugdomi siekiant

paskatinti jų verslumą; kaip turėtų vykti kaimo vietovėse gyvenančio jaunimo verslumo ugdymas; kokius inovatyvius sprendimus galima taikyti siekiant ugdyti ir skatinti kaimo vietovėse gyvenančio jaunimo verslumą.

Jaunimo verslumo įgūdžiai gali būti formuojami įvairiai. Egzistuoja skirtingos verslumo ugdymo strategijos: didaktinė, gebėjimų formavimo ir induktyvinė. Naudojantis didaktine strategija suinteresuotiems asmenims yra suteikiama pagrindinė informacija apie verslumą, t. y. žinios apie verslą, pagrindinius jo procesus, jo kūrimą ir plėtrą. Remiantis šia strategija, medžiaga perduodama paskaitų, seminarų ar parengtų vadovų forma. Vis dėlto ši strategija nėra labai efektyvi, ji neskatina aukšto verslumo lygmens (Chigunta, 2017). Gebėjimų formavimo strategijos esmė yra mokymus ir kompetencijų ugdymus pritaikyti prie kiekvieno individualaus atvejo. Šioje strategijoje keliamas tikslas – parengti verslininką, kuris gebėtų kokybiškai valdyti visus verslo procesus. Taikomi šie individualūs veiklos metodai: kaip atvejo analizė, vaidmenų žaidimai, darbo grupės, pristatymai ir imitavimas (Jakubavičius ir kt., 2014). Induktyvinė strategija remiasi mokymu per patirtį, ji įgalina žmogų veiklai, stebėjimui, ryšių atradimui. Taikant šią strategiją, tobulinama individuali idėja, atliekami rinkos tyrimai, tobulinamas gaminys. Šioje strategijoje taikomi tokie metodai: mentorystė, netiesioginis konsultavimas, idėjos generavimas ir kt. (Chigunta, 2017) (žr. 1 pav.).

1 pav. Verslumo ugdymo strategijos

(sudaryta darbo autorės remiantis Chigunta, 2017, Jakubavičius ir kt., 2014)

Mokslinėje literatūroje (Jakubavičius ir kt., 2014, Župerka, 2011, O’Higgins (2017) skiriami jaunimo verslumui skatinti tinkami ugdymo metodai.

1. Tradiciniai mokymo metodai. Šiuo atveju verslumo moko lektoriai (skirtingų sričių specialistai), o besimokantieji savo žinias patvirtina rengiamais rašto darbais ir laikomais egzaminais.

2. Mokymasis per patirtį. Tai yra veikla, kai verslumo gebėjimai įgyjami per konkrečią darbo patirtį, vėliau įgytos žinios ir gebėjimai reflektuojami, aptariami ir tokiu būdu jaunimui suformuojamos naudingos žinios ir gebėjimai. Laikomasi požiūrio, kad vertingiausia patirtis yra tokia, kuri yra tiesiogiai patirta bei išgyventa, todėl mokymdamiesi per savo asmeninę patirtį jauni asmenys įgauna labai svarbių kompetencijų ir patirčių. Savo paties reflektuota patirtis yra kur kas reikšmingesnė nei perteikta kitų asmenų.

3. Atvejo analizė. Taikant šį metodą mokymų metu, siekiant realiai parodyti tam tikrus teorinius aspektus, simuliuojama konkreti situacija realioje aplinkoje, o besimokantieji skatinami priimti sprendimus konkrečių aplinkybių kontekste. Taikant šį metodą siekiama išugdyti besimokančiųjų asmenų gebėjimus dirbti kritinėmis situacijomis, priimti sprendimus esant sunkiai prognozuojamoms sąlygoms, mokytiis veikti itin skirtingose aplinkose. Toks mokymasis glaudžiai siejamas su verslo praktika.

4. Mokymasis grupėje. Mokymasis tokiu būdu yra pagrįstas bendradarbiavimu, kurio metu skatinamas skirtingų sričių specialistų (verslo bei švietimo sektoriaus) kontaktavimas, sukauptų žinių dalijimasis. Tokiu būdu besimokantieji verslumo gauna ne tik teorinių, bet ir praktinių žinių apie skirtingus verslo procesus, gali mokytiis tiek iš akademinės srities specialistų, tiek verslo praktikų. Taip pat užtikrinamas grupinis darbas, grupinė diskusija ir projektinis darbas.

5. Verslo įmonės imitavimas. Tokiu atveju įkuriama imitacinė verslo įmonė ir jai vadovaujama, naudojant kompiuterines programas ir kitas priemones. Besimokantieji pagal šį metodą turi galimybę imituoti realią verslo įmonę. Šis metodas padeda besimokantiems pamatyti visą realios verslo organizacijos veiklos kontekstą, o ne atskiras jos veiklos sritis.

Mokslinėje literatūroje laikomi požiūrio, kad verslumui skatinti tinkamesni ne pasyvūs, bet aktyvūs mokymosi metodai. Pasyviais metodais laikomi tokie metodai kaip paskaitos, neindividualizuotos konsultacijos, seminarai ir kt. Jie yra kritikuotini, kadangi tuomet tiesiog perteikiama bendro pobūdžio informacija ir ignoruojamas kiekvienas konkretus potencialaus verslumo atvejis. Taikant aktyvius verslumo skatinimo metodus, tokius kaip aktyvios diskusijos, komandiniai projektai, vaidmenų žaidimai, situacijų imitavimas ir kt., skatinamas dalyvių kritinis mąstymas, idėjų generavimas, potencialo augimas. Be to, tokiu atveju atsižvelgiama į konkrečias potencialios verslo idėjos išorinę ir vidinę aplinkas (Shittu, 2017). Kaip nurodo Chigunta (2017), skatinant verslumą svarbu užtikrinti tai, kad būtų kuo daugiau mokomasi vienas iš kito, būtų įgaunama žinių ir gebėjimų iš praktinės veiklos, asmeninės patirties ir diskusijų, mokomasi atrandant, iš savo ir kitų patirties bei klaidų. Svarbu taikyti grupinio darbo, grupinio mokymosi metodus. Taip pat labai naudinga vykdyti verslo imitavimą, mokytiis iš kitų verslo organizacijų ir perimti jų gerąją patirtį.

Kaip pažymi Župerka, Župerkienė (2012), verslumo ugdymas negali būti vienodas visiems, jis turi atitikti asmens amžių ir jo suvokimo lygį. Lewis, Heyes (2020) nurodo, kad verslumo ugdymo tikslai gali būti pasiekiami per tris skirtingus elementus – švietimo sistemą, ugdymo sistemą ir verslo sistemą. Verslumo ugdymas gali būti vykdomas

visuose švietimo sistemos lygiuose (pradedant pradinio ar pagrindinio ir baigiant profesinio ar aukštojo), verslo organizacijose ir kitose specializuotose ugdymo institucijose. Gedvilienė, Tūtlys (2017) taip pat nurodo, kad verslininkams nėra būtinas specialus ar valstybės reguliuojamas išsilavinimas, tačiau svarbu užtikrinti tai, kad jau nuo pačios ankstyviausios švietimo sistemos (mokyklos) būtų dėstomi ekonomikos ir verslo vadybos pagrindai, supažindinama su organizacijų valdymu ir kt.

Gedvilienės, Tūtlio (2017) atliktų tyrimų rezultatai atskleidė, kad Lietuvoje kaimiškose vietovėse gyvenantiems asmenims reikalingos šios konkrečios verslumo kompetencijos:

1. Verslo idėjos plėtra. Žmonės turi gebėti nustatyti produktų pasiūlą ir pagal tai parengti pirminę verslo idėją.
2. Verslo inicijavimas ir pradžia. Žmonės turi mokėti parengti konkretų verslo planą, mokėti įsteigti įmonę, užsitikrinti verslo pradžia reikalingus finansinius šaltinius, mokėti organizuoti reikalingus materialinius išteklius, nustatyti konkretų žmoniškųjų išteklių poreikį ir gebėti jį patenkinti.
3. Bendradarbiavimo ir partnerystės su tiekėjais plėtra. Žmonės turi mokėti stebėti ir analizuoti verslui reikalingų išteklių rinką, mokėti sudaryti pirkimo sandorius, stebėti gaunamų žaliavų ar produktų kokybę.
4. Rinkodara: palaikymo ir vystymosi santykiai su klientais. Žmonės turi mokėti suformuoti rinkodaros veiklų planą, pasirinkti tam tinkamiausias priemones. Taip pat svarbu gebėti užtikrinti tinkamą bendravimą su potencialiais ir esamais klientais.
5. Pardavimų organizavimas. Žmonės turi turėti žinių apie tai, kaip reikia nustatyti parduodamų produktų kainas, planuoti ir organizuoti pardavimus.
6. Projektų valdymas. Žmonėms svarbu gebėti rengti skirtingus projektus, valdyti jų įgyvendinimą.
7. Verslo finansų valdymas. Žmonės turi gebėti valdyti verslo organizacijos finansus.
8. Verslo rizikos valdymas. Žmonės turi mokėti įvertinti riziką ir galimą jos poveikį, taip pat pasinaudoti prevencinėmis arba rizikos mažinimo priemonėmis.
9. Socialinio verslo atveju svarbi ryšių ir bendradarbiavimo su kaimo bendruomenėmis organizavimo ir plėtos kompetencija (kaimo bendruomenių įtraukimas į verslo plėtrą), taip pat verslo idėjų pasidalijimas ir verslumo įgūdžių tobulinimas šiame procese (Gedvilienė, Tūtlys, 2017).

Lietuvoje jaunimo verslumo įgūdžiai lavinami skirtingais būdais. Jaunimo verslumo ugdymą Lietuvoje atlieka šios organizacijos:

1. VŠĮ „Versli Lietuva“. Tai yra viešoji įstaiga, kurios savininkas yra Ekonomikos ir inovacijų ministerija. Vienas iš VŠĮ „Versli Lietuva“ veiklos tikslų yra tenkinti viešuosius interesus ir vykdyti visuomenei naudingą veiklą skatinant verslumą, didinant Lietuvos įmonių konkurencingumą bei padedant Lietuvos įmonėms išvirtinti tarptautinėse rinkose. Į VŠĮ „Versli Lietuva“ gali kreiptis asmenys, kurie nori gauti informacijos ar konkrečių žinių apie verslo kūrimą, jo valdymą ir plėtrą (VŠĮ „Versli Lietuva“, 2021).

2. VŠĮ „Lietuvos Junior Achievement“. Ekonomikos ir inovacijų ministerija, siekdama skatinti jaunimo verslumą ir įgyvendinti verslumo ugdymo projektus, yra pasirašiusi bendradarbiavimo sutartį su organizacija VŠĮ „Lietuvos Junior Achievement“ (LJA). Tai yra nevyriausybinė organizacija, kuri įgyvendina ekonominio švietimo, verslumo ugdymo, finansinio raštingumo ir ugdymo karjerai programas bendrojo ugdymo mokyklose, profesinio mokymo įstaigose ir aukštesiose mokyklose ir padeda jaunuos žmones parengti jų profesinei ir praktinei veiklai (VŠĮ „Lietuvos Junior Achievement“, 2021).

Vis dėlto Gedvilienė, Tūtlys (2017) nurodo, kad vertinant kaimiškose vietovėse vykdomą gyventojų verslumo ugdymą išryškėja tam tikri neigiami aspektai. Visų pirma kritikuotina tai, kad teikiamos verslumo ugdymo ir konsultavimo paslaugos neatitinka konkrečių asmenų mokymosi poreikių, yra pakankamai bendro pobūdžio. Verslumo ugdymo metu pernelyg daug dėmesio skiriama verslo vadybos žinioms ir gebėjimams, per mažai dėmesio skiriama kitų verslumo kompetencijų plėtojimui. Be to, nors verslumo ugdymą vykdo įvairios institucijos, bet jų siūlomoms mokymo paslaugoms trūksta tęstinumo ir stebėsenos. Kaimo gyventojams siūlomi verslumo ir verslo vadybos kursai bei asmeninių savybių lavinimo priemonės yra per mažai siejamos su konkrečiais verslo plėtos poreikiais ir situacijomis.

Atsižvelgiant į teorinius kaimo vietovėse gyvenančio jaunimo verslumo įgūdžių pagrindus, suformuotas kaimo vietovėse gyvenančio jaunimo verslumo ugdymo modelis (2 pav.).

Šiame modelyje matoma, kad kaimo vietovėse gyvenančio jaunimo verslumo ugdymo sistema apima švietimo sektorių, verslo sistemą ir ugdymo sistemą. Modelis remiasi prielaida, kad jaunimo verslumo ugdymas turėtų būti nukreiptas į dvi skirtingas jaunimo grupes.

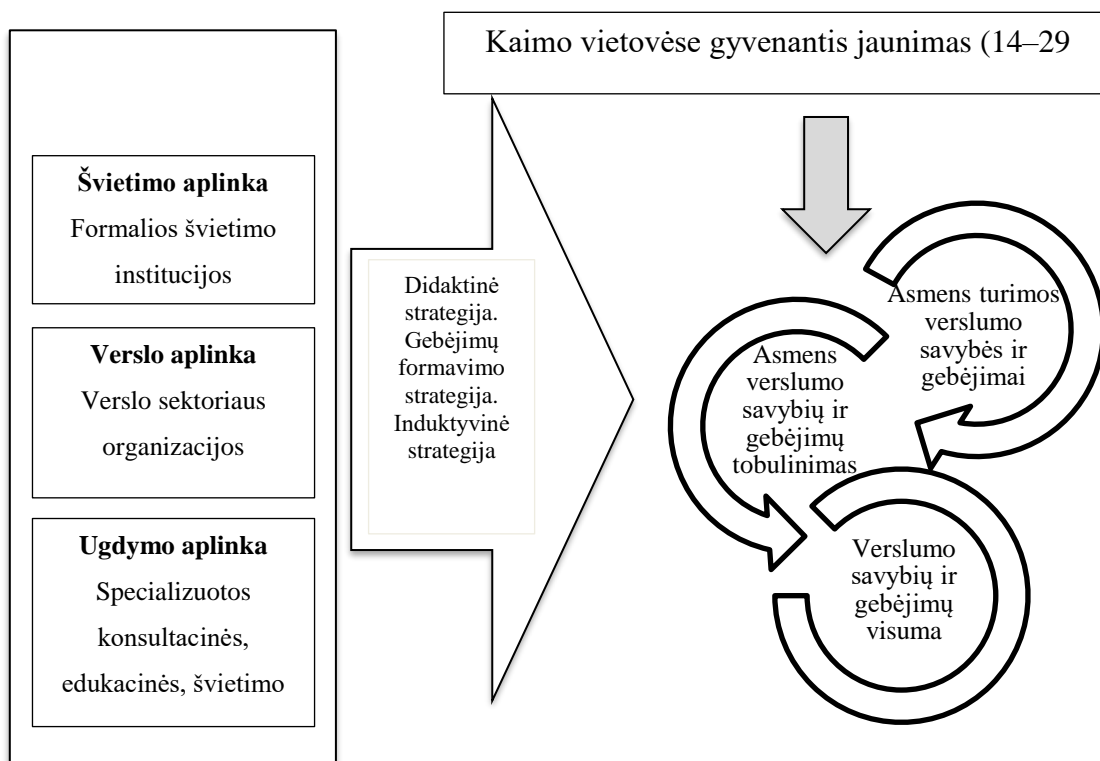
1. Jaunimas, kuris formaliu būdu mokosi švietimo institucijose. Modelyje remiamasi teorija, kad verslumo ugdymas turėtų būti pradėtas vykdyti mokykliniame amžiuje ir tęsiamas tol, kol jauni asmenys mokosi ar studijuoja formaliuoju būdu. Šiai jaunimo grupei verslumo ugdymas būtų vykdomas pritaikant ir tarpusavyje derinant skirtingas strategijas:

- didaktinę strategiją. Į formalias mokymosi programas būtų įtrauktas modulis apie verslo kūrimą ir valdymą, pagrindinius jo procesus ir plėtrą. Tai būtų daroma atsižvelgiant į skirtingo amžiaus vaikų raidą. Medžiaga jaunimui būtų perduodama formalių pamokų metu, besimokantieji savo žinias patvirtina rengiamais rašto darbais ir laikomais egzaminais. Taip būtų užtikrinama, kad jaunimas jau nuo ankstyvo mokyklinio amžiaus susipažintų su šalies ekonomine, politine, teisine ir socialine aplinka, taip pat teoriškai žinotų svarbiausius verslo valdymo procesus. Tokiu būdu būtų ugdomi jaunų asmenų verslo valdymo gebėjimai ir užtikrinamas tam reikalingų žinių įgijimas;

- gebėjimų formavimo strategiją. Į formalaus ugdymo programas būtų įtraukiami ir individualūs verslumo ugdymo metodai, tokie kaip konkrečių atvejų analizė, darbas ir mokymasis grupėse, verslo imitavimas, mokymasis per patirtį ir kt. Visa tai būtų vykdoma atsižvelgiant į jaunimo amžiaus grupes ir jų raidą. Į verslumo ugdymą galima įtraukti

ne tik akademinės srities specialistus, bet ir verslo sektoriaus atstovus. Jaunimui konkrečios praktikos metu gali būti sudaromos sąlygos susipažinti su verslo organizacijų veikla. Pritaikant šią strategiją būtų ne tik lavinami konkretūs jaunimo įgūdžiai ir gebėjimai, bet taip pat formuojamos verslumui svarbios asmeninės savybės, tokios kaip kūrybiškumas, pasitikėjimas savimi, nebijojimas rizikuoti, iniciatyvumas, atkaklumas, atsakomybė, stipri motyvacija, greita reakcija ir kt. Konkrečių verslo organizacijų įtraukimas į šiuos procesus leis jaunimui įgyti ne tik teorinių, bet ir praktinių žinių apie skirtingus verslo procesus. Taip pat besimokantiems būtų sudaryta reali galimybė pamatyti visą verslo organizacijos veiklos kontekstą, o ne atskiras jos sritis. Be to, mokydamiesi per savo asmeninę patirtį jauni asmenys įgauna labai svarbių kompetencijų ir patirčių, kurios yra reikšmingesnės nei kitų asmenų perteiktos žinios;

- induktyvinę strategiją. Jaunimui, kuris mokosi ar studijuoja formaliuoju būdu, tačiau nori konkrečių ir individualių konsultacijų verslo kūrimo ir plėtros klausimais, specialios verslumo ugdymo institucijos, panaudodamos konsultavimo, mentorystės ir kt. metodus, turėtų teikti nemokamas paslaugas, ugdyti reikiamas jaunimo verslumo kompetencijas ir skatinti jų verslumą. Tokiu atveju būtų užtikrinama tai, kad verslumo ugdymo ir konsultavimo paslaugos maksimaliai atitiktų konkrečių asmenų mokymosi poreikius, būtų jiems pritaikytos.

2 pav. Kaimo vietovėse gyvenančio jaunimo verslumo ugdymo modelis (sudaryta darbo autorės)

Visa ši strategijų taikymo simbiozė leis užtikrinti tai, kad jaunimas, besimokantis formaliose švietimo institucijose, įgautų tiek teorinių, tiek praktinių žinių apie verslo kūrimą ir jo valdymą, taip pat būtų ugdomos asmeninės jaunimo savybės, kurios skatina verslumą.

2. Jaunimas, kuris formaliuoju būdu nesimoko švietimo institucijose. Tokiam jaunimui aktualiausia yra gauti konkrečią, sutelktą ir būtent jam pritaikytą informaciją apie verslo steigimą ir jo valdymą. Tokiems asmenims, remiantis induktyvine strategija, specialios verslumo ugdymo institucijos, panaudodamos konsultavimo, mentorystės ir kt. metodus turėtų teikti nemokamas paslaugas, ugdyti reikiamas jaunimo verslumo kompetencijas ir skatinti jų verslumą. Tokiu atveju būtų užtikrinama tai, kad verslumo ugdymo ir konsultavimo paslaugos maksimaliai atitiktų konkrečių asmenų mokymosi poreikius, būtų jiems pritaikytos.

Išvados

1. Kaimo vietovėse ekonominė, socialinė aplinka yra sudėtingesnė negu miestuose. Lietuvoje kaimo vietovėse visų amžiaus grupių užimtumo lygis mažesnis, o nedarbo lygis didesnis. Taip pat abiejų šių rodiklių tendencijos būtent tarp jaunimo yra prastesnės. Kaimo vietovėse gyvenantiems jauniems asmenims yra sudėtinga įsitvirtinti darbo rinkoje, todėl valstybei praverėtų investuoti į jų verslumo ugdymą.

2. Verslumo ugdymas gali vykti visuose švietimo sistemos lygiuose (pradedant pradinio ar pagrindinio ir baigiant profesiniu ar aukštuoju), verslo organizacijose ir kitose specializuotose ugdymo institucijose. Svarbu užtikrinti tai, kad verslumo ugdymo metu būtų koncentruojamasi ne tik į asmens reikiamų savybių, gebėjimų ir kompetencijų ugdymą, bet

dėmesys būtų skiriamas ir tiksliniam mokymui apie verslo procesus bei jų valdymą. Verslumui skatinti tinkamesni ne pasyvūs, bet aktyvūs mokymosi metodai, grupinio darbo ir mokymosi metodai, tikslinga mokyti iš konkrečių verslo organizacijų ir perimti jų gerą patirtį.

3. Teorinis modelis atskleidžia, kad itin svarbu pasirinkti verslumo ugdymo strategiją ir orientuotis į ugdomojo asmenines savybes bei kompetencijas. Modelis parodo, kad verslumas ugdomas kompleksiskai per įvairias aplinkas – švietimo, verslo, ugdymo aplinką. Taip pat ugdant verslumą svarbu atkreipti dėmesį į asmens turimus gebėjimus ir ką reikėtų daryti norint įgyti norimų gebėjimų. Tik tuomet reikia rinktis verslumo ugdymo metodus ir sprendimus, kurie geriausiai atskleistų asmeninius verslumo gebėjimus ir paskatins jaunimą ne tik domėtis verslumu, bet ir kurti verslius sprendimus kaimo vietovėse.

Literatūra

1. Chigunta, F. 2017. Entrepreneurship as a possible solution to youth unemployment in Africa. *Laboring and learning*, Vol. 10, p. 433–451.
2. Gedvilienė, G., Tūtlys, V. 2017. Ar gebame būti verslūs? Mokomoji knyga. Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas
3. Jakubavičius, A., Strazdienė, G., Vilys, M., Burinskienė, A., Temaitis, E., Pipirienė, V. (2014). Žiniomis grįsto verslumo skatinimas: metodai ir taikymo praktika. Vilnius: Alma littera.
4. Lamrani, R., Chraibi, S., Qassimi, S., Hafidi, M., El Amrani, A. 2017. Serious game to enhance and promote youth entrepreneurship. *In Europe and MENA Cooperation Advances in Information and Communication Technologies* (pp. 77–85). Springer, Cham.
5. Lewis, P., Heyes, J. 2020. The changing face of youth employment in Europe. *Economic and Industrial Democracy*, Vol. 41(2), p. 457–480.
6. Pastore, F. 2018. Why is youth unemployment so high and different across countries?. *IZA World of Labor*.
7. Shittu, A. I. 2017. Promoting youth entrepreneurship: The role of mentoring. *IDS Bulletin*, Vol. 48(3), p. 141–153.
8. VŠĮ „Lietuvos Junior Achievement“. 2021. Prieiga per internetą: <https://lja.lt/>
9. VŠĮ „Versli Lietuva“. 2021. Prieiga per internetą: <https://www.verslilietuva.lt/apie-mus/kas-mes-esame/>

PROMOTING YOUTH ENTREPRENEURSHIP IN RURAL AREAS

Summary

Youth entrepreneurship is a very important topic at the moment. In particular, young entrepreneurs help young businesses to emerge and thus stimulate economic development in rural areas. Young people tend to create innovative products that can fundamentally change the systems of a rural area. However, it should be noted that young people in rural areas still lack knowledge, training, active mentoring in order to develop ideas to the fullest. This encourages researchers and practitioners to look for innovative ways of learning to transfer their accumulated knowledge and further encourage young people to set up breakthrough businesses in rural areas. The object of the research is entrepreneurship education of young people living in rural areas. The aim of the research is to analyze the problems of promoting entrepreneurship of young people living in rural areas from a theoretical point of view and to formulate a model of entrepreneurship education of young people living in rural areas. After the theoretical analysis, a model of entrepreneurship education for young people living in rural areas has been developed.

Keywords: rural areas, youth, entrepreneurship